

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VANDENS ĮSTATYMO NR. VIII-474 3, 9, 11, 12, 13, 14,
15, 16, 18, 20, 21 IR 25 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO IR ĮSTATYMO PAPILDYMO 12¹ IR
12² STRAIPSNIAIS ĮSTATYMO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ENERGETIKOS
ĮSTATYMO NR. IX-884 21 STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTŲ

1. Įstatymų projektų rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai

Lietuvos Respublikos vandens įstatymo Nr. VIII-474 3, 9, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 18, 20, 21 ir 25 straipsnių pakeitimo ir Įstatymo papildymo 12¹ ir 12² straipsniais įstatymo projektas (toliau – Įstatymo projektas) parengtas, siekiant pašalinti 2025 m. birželio 18 d. oficialiame Europos Komisijos pranešime dėl Europos Sąjungos teisės pažeidimo procedūros Nr. INFR(2025)2028 dėl 2000 m. spalio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2000/60/EB, nustatančios Bendrijos veiksmų vandens politikos srityje pagrindus (toliau – Direktyva 2000/60/EB), 11 straipsnio 3 dalies e punkto nepilno perkėlimo į Lietuvos nacionalinę teisę, nurodytus trūkumus ir tobulinti teisinį reglamentavimą, susijusį su paviršinio vandens naudojimu, hidroelektrinių veikla, upių vagų reguliavimu, valymu ar gilinimu, nepratekamų dirbtinių vandens telkinių įrengimu ir kt., siekiant užtikrinti gerą vandens telkinių būklę, tvarų vandens telkinių ir (ar) jų vandens naudojimą.

Lietuvos Respublikos energetikos įstatymo Nr. IX-884 21 straipsnio pakeitimo projektas (toliau – Energetikos įstatymo projektas) parengtas siekiant sistemaiškai, kartu su Vandens įstatymo pakeitimais, spręsti hidroelektrinių keliamas aplinkosaugines problemas, užtikrinti, kad jos būtų eksploatuojamos, nepažeidžiant aplinkos apsaugą reglamentuojančių teisės aktų ir (ar) kad būtų daromas kuo mažesnis neigiamas poveikis aplinkai. Siekiama užtikrinti, kad Energetikos įstatyme įtvirtintu pagrindu, t. y. asmenį išregistravus iš Paviršinių vandenį naudojančių asmenų sąrašo ir panaikinus licenciją, suteikiančią teisę naudoti paviršinių vandens telkinių vandenį hidroenergetikai ir praleisti šį vandenį per hidrotechninius statinius pagal Vandens įstatymą, būtų taip pat panaikinamas ir energetikos veiklos leidimas / licencija – tai apribotų galimybes hidroelektrinių savininkams vykdyti/tęsti veiklą energetikos srityje, naudojant valstybinius gamtos išteklius ir neturint galiojančios paviršinio vandens naudotojo licencijos (toliau kartu – Įstatymų projektai).

Įstatymo projekto tikslai ir uždaviniai:

1.1. Tinkamai į nacionalinę teisę perkelti Direktyvos 2000/60/EB 11 straipsnio 3 dalies e punkto nuostatas ir užtikrinti tęstinę paviršinio vandens paėmimo kontrolę.

Direktyva 2000/60/EB reikalauja, kad valstybės narės kiekvienam upės baseino rajonui sudarytų priemonių programą šios direktyvos 4 straipsnyje nurodytiems tikslams pasiekti, t. y. užtikrinti, kad neprastėtų visų paviršinių ir požeminių vandens telkinių būklė, siekti, kad ne vėliau kaip iki 2027 m. būtų pasiekta gera paviršinių vandens telkinių būklė ir kt. Į kiekvieną priemonių programą turi būti įtrauktos šios direktyvos 11 straipsnio 3 dalyje nurodytos pagrindinės priemonės, kurios apima įvairių vandens naudojimo būdų, įskaitant vandens išgavimą, kontrolės priemones. Siekiant, kad kontrolės priemonės užtikrintų šios direktyvos tikslų įgyvendinimą visu jų galiojimo laikotarpiu, direktyvos 2000/60/EB 11 straipsnio 3 dalies e, g, h ir i punktuose reikalaujama, kad jos būtų reguliariai peržiūrimos ir prireikus atnaujinamos.

Įstatymo projekto 2 straipsniu siūloma papildyti Vandens įstatymo 9 straipsnį naujomis dalimis (9¹– 9²), tokiu būdu įgyvendinant direktyvos 2000/60/EB 11 straipsnio 3 dalies e punkto nuostatą dėl kontrolės priemonių, taikomų imant paviršinį vandenį, periodinės peržiūros, jų atnaujinimo, kai tai reikalinga.

Direktyvos 2000/60/EB 11 straipsnio 3 dalyje konkretus laikotarpis, per kurį kontrolės priemonės turėtų būti peržiūrėtos, nenustatytas. Komisijos pranešime dėl ES teisės pažeidimo konstatuojama, kad periodinės peržiūros turėtų būti pakankamai dažnos, kad būtų užtikrintas jų pagrindinis tikslas – kad būtų pasiekti ir nekiltų grėsmė Direktyvos 2000/60/EB 4 straipsnyje nustatytų tikslų (siekti geros paviršinių ir požeminių vandens telkinių būklės) įgyvendinimui,

pažymint, kad periodinės peržiūros intervalai neturėtų būti ilgesni kaip 12 metų ir neturėtų būti palikti kompetentingos institucijos nuožiūrai. Periodinės peržiūros turėtų būti grindžiamos upių baseinų valdymo planų, kuriuose surinkti naujausi duomenys apie pažangą, padarytą siekiant vandensaugos tikslų, ir apie poveikį atitinkamiems vandens telkiniams darančius veiksniai, informacija. Atsižvelgiant į tai, Įstatymo projekte siūloma nustatyti, kad Aplinkos apsaugos agentūra ne rečiau kaip kartą per 6 metus, t. y. vieną kartą per upių baseinų rajonų valdymo planų rengimo laikotarpį, peržiūri registruotų vandens naudotojų, turinčių licencijas paviršiniam vandeniui išgauti/paimti/praleisti per hidrotechninius statinius, registracijos dokumentuose pateiktą informaciją apie sunaudojamą vandens kiekį ir, įvertinusi turimą informaciją dėl pasikeitusių hidrologinių sąlygų, vandens telkinio būklės, klimato kaitos, kitų poveikio vandens telkiniams veiksnių, arba aplinkos apsaugos valstybinę priežiūrą, saugomų teritorijų apsaugą vykdančių institucijų pateiktą informaciją apie padarytus aplinkosauginius pažeidimus, nustato papildomas vandens paėmimo ir (ar) naudojimo sąlygas ar apribojimus (jei jie anksčiau nebuvo nustatyti), siekdama užtikrinti, kad vandens paėmimas nepablogintų vandens telkinio būklės, arba išregistruoja įstatyme nustatytais pagrindais (pvz., nustačiusi, kad dėl vandens paėmimo bus daromas neigiamas poveikis vandens telkinio būklei ar paviršinį vandenį naudojantis juridinis asmuo likviduotas, ar kt.) arba palieka galioti registracijos metu nustatytas vandens naudojimo sąlygas. Siūlomi Vandens įstatymo 9 straipsnio pakeitimai leis užtikrinti, kad paviršinio vandens naudojimą ribojančios kontrolės priemonės, nustatytos įregistruojant paviršinio vandens naudotoją Paviršinį vandenį naudojančių asmenų registracijos sąraše (toliau – Registracijos sąrašas), vykdomos peržiūros metu tebėra efektyvios ir pakankamos, įvertinti, ar nėra poreikio keisti vandens naudotojui nustatytų vandens paėmimo sąlygų, kurios registruojantis buvo optimalios, tačiau praėjus tam tikram laikotarpiui (6 metams), yra keistinos. Rengiant Nemuno, Ventos, Lielupės ir Dauguvos upių baseinų rajonų valdymo 2022–2027 metų planus, buvo atlikta ūkio subjektų, sunaudojančių daugiau kaip 100 m³ vandens per parą, vandens paėmimo ir jo poveikio paviršiniams vandens telkiniams analizė, ir padaryta išvada, kad vandens paėmimas iš paviršinių vandens telkinių nedaro reikšmingo poveikio paviršinių vandens telkinių ekologinei būklei. Visgi, įvertinus klimato kaitos pokyčius ir didėjančią riziką, kad vandens paėmimas iš paviršinių vandens telkinių, net jei paimama mažiau kaip 100 m³ per parą, gali turėti reikšmingą neigiamą poveikį vandens telkinių (ypač nedidelio ploto ar mažo vandeningumo) būklei, atsiranda nuoseklios, tęstinės kontrolės priemonių peržiūros poreikis. Įstatymo projektu siūlomi pakeitimai išspręstų minėtą problemą.

Siekiant teisinio aiškumo, taip pat siūlomi Vandens įstatymo 9 straipsnio 3 dalies redakciniai pakeitimai, išbraukiant šios dalies pirmojo sakinio dalį „įskaitant paviršinio vandens paėmimą energetikai, pramonei, žemės ūkiui, suskystintų gamtinių dujų importo terminalo, žuvininkystės veiklai“. Šis patikslinimas leis užtikrinti, kad teisės normos būtų aiškiai suprantamos, nedviprasmiškos, padės išvengti įvairių šio įstatymo straipsnio nuostatų interpretacijų, pvz., tais atvejais, kai veikla, kurios metu buvo sunaudojama 10 m³ ar daugiau per parą paviršinio vandens, nebuvo paminėta tarp minėto įstatymo straipsnio 3 dalyje išvardintų veiklų, traktuojant, kad neprivalu tokiais atvejais registruotis Registracijos sąraše ir gauti atitinkamą licenciją. Priėmus Įstatymo projektu siūlomus pakeitimus, įstatyme būtų aiškiai įtvirtinta, kad visi vandens naudotojai, paimantys 10 m³ ir daugiau vandens iš vieno paviršinio vandens telkinio arba tokį kiekį vandens praleidžiantys per hidrotechninius statinius, privalo registruotis Registracijos sąraše, išskyrus Vandens įstatymo 9 straipsnio 4 dalyje išvardintas išimtis.

Įstatymo projektu siūloma įstatymo 9 straipsnio 4 dalį papildyti dar vienu atveju dėl neprivalomos registracijos, kai sunaudojamas sąlyginai nedidelis paviršinio vandens kiekis (iki 100 m³ per parą), už kurį pagal Lietuvos Respublikos mokesčio už valstybinius gamtos išteklius įstatymą pareiga mokėti mokesť už sunaudojamą paviršinį vandenį nenustatyta, arba veiklos tam tikruose ūkio sektoriuose (transporto, statybos), susijusios su viešosios paskirties objektų, susisiekiimo komunikacijų statinių – kelių, gatvių, geležinkelio – statyba, priežiūra, yra vienkartinės ar trumpalaikės (trunkančios mažiau kaip vieną mėnesį) ar ribotos trukmės baigtinės (ne ilgesnės kaip vieneri kalendoriniai metai). Tokiu būdu būtų nesukuriama administracinė našta potencialiems ūkio subjektams, kurie vykdydami veiklas, susijusias su viešuoju interesu (pvz., vykdant automobilių kelių

statybos, remonto, kelio statinių ar infrastruktūros priežiūros ar tvarkymo, neasfaltuotų kelių dulkėtumo mažinimo darbus, ar pan.) savo veiklos vykdymo ir vandens paėmimo vietą pakeičia per trumpą laiką vieną ar kelis kartus, ir, nesant išimties, kas mėnesį privalo teikti prašymus įregistruoti Registracijos sąraše, nurodant vis kitą vandens telkinį, sumokėti nustatyto dydžio valstybės rinkliavą už įregistravimą (61 Eur), ir netrukus po įregistravimo, vėl teikti prašymą išregistruoti. Priėmus siūlomus pakeitimus, Aplinkos apsaugos agentūrai, kiekvienu atveju turinčiai atlikti patikrinimą, vertinimą dėl vandens paėmimo sąlygų nustatymo (patikrinimas atliekamas per 20 darbo dienų), įregistravus subjektą Registracijos sąraše ir licencijų informacinėje sistemoje (LIS), ir netrukus gavus prašymą išregistruoti, atlikti išregistravimo procedūras, nebūtų sudaromas papildomas darbo krūvis.

Įstatymo projektu siūlomi Vandens įstatymo 9 straipsnio 12 dalies pakeitimai, nustatantys pagrindą išregistruoti vandens naudotoją iš paviršinių vandenį naudojančių asmenų sąrašo ir atitinkamai panaikinant jo licenciją paviršiniam vandeniui naudoti (7 punkto pakeitimai, susiję su aplinkosauginių pažeidimų skaičiaus sumažinimu (nuo trijų per kalendorinius metus iki dviejų per vienerius metus), kuriuos užfiksavus aplinkos apsaugos valstybinę priežiūrą vykdančioms institucijoms, vandens naudotojas būtų išregistruojamas, ir papildymas 8 punktu, kai neįvykdžius įstatyme nustatytos pareigos įrengti žuvų pralaidą užtvankoje su hidroelektrine, vandens naudotojas būtų išregistruojamas), prisidės prie geresnio mažųjų hidroelektrinių veiklos aplinkosauginio reguliavimo, efektyvesnės jų veiklos priežiūros, užtikrins Vandens įstatymo nuostatų dėl žuvų pralaidų įrengimo praktinį įgyvendinimą.

1.2. Pakeisti teisinį reguliavimą, susijusį su plaukiojimo priemonių naudojimu paviršiniuose vandens telkiniuose ir įstatymu įtvirtinti plūduriuojančiųjų priemonių įrengimo ir naudojimo reglamentavimą

Įstatymo projekto 4 straipsniu siūloma pakeisti Vandens įstatymo 12 straipsnio nuostatas ir įstatyme įtvirtinti bendrąsias nuostatas dėl plaukiojimo priemonių naudojimo visuose Lietuvos Respublikos teritorijoje esančiuose paviršiniuose vandens telkiniuose, kurios būtų detalizuojamos įstatymą įgyvendinančiame teisės akte. Įstatymo projekto 1 straipsniu siūloma pakeisti ar įtvirtinti Vandens įstatyme naujas sąvokas, susijusias su plaukiojimu paviršiniuose vandens telkiniuose (*Plaukiojimo priemonė, Nesavaeigė plaukiojimo priemonė, Savaeigė plaukiojimo priemonė*). Įstatyme nustačius, kad visos plaukiojimo priemonės, turinčios variklį (elektros ar vidaus degimo), būtų priskirtos savaeigėms plaukiojimo priemonėms, neturinčios variklio – nesavaeigėms, teisinis reguliavimas taptų tikslesnis, atsirastų teisinis aiškumas, sąvokos atitiktų lingvistinį aiškinimą, būtų išvengta interpretacijų dėl plaukiojimo priemonių priskyrimo, kai elektros varikliais varomos priemonės priskiriamos prie nesavaeigių plaukiojimo priemonių, nors faktiškai yra varomos varikliu, o ne žmogaus raumenų jėgos, kaip kitos nesavaeigės plaukiojimo priemonės.

Siūloma Vandens įstatyme nustatyti, kad plaukiojant paviršiniuose vandens telkiniuose prioritetą būtų skiriamas mažiausią neigiamą poveikį aplinkai darančioms nesavaeigėms plaukiojimo priemonėms ir elektros varikliais (iki 10 AG (8 kW) galingumo) varomoms priemonėms, jomis leidžiant plaukioti visuose vandens telkiniuose visus metus. Variklių galingumo riba (neviršijant 10 AG (8 kW) pasirinkta, atsižvelgiant į šiuo metu leistiną plaukiojimo priemonių galingumo ribą plaukiojant saugomose teritorijose esančiuose vandens telkiniuose. Tokio galingumo varikliais varoma plaukiojimo priemonė paprastai gali išvystyti iki 25-30 km/val. maksimalų greitį. Pažymėtina, kad pagal šiuo metu galiojantį teisinį reguliavimą, kai elektros varikliais varomos plaukiojimo priemonės priskiriamos prie nesavaeigių, plaukiojant jomis ne saugomose teritorijose esančiuose vandens telkiniuose variklių galingumo ar plaukimo greičio ribojimai netaikomi.

Įstatymo projektu siūloma suteikti įgaliojimus aplinkos ministrui nustatyti esminius plaukiojimo priemonių naudojimo paviršiniuose vandens telkiniuose apribojimus ar draudimus, kurie būtų detalizuojami įgyvendinamajame teisės akte. Apribojimai būtų nustatyti plaukiojant didžiausio galingumo (150 AG (110 kW) ir didesnio) savaeigėmis plaukiojimo priemonėmis; apribojimai taip pat būtų galimi savaeigės plaukiojimo priemonės naudojant mažesniuose kaip 500 ha ploto vandens telkiniuose (įstatymo įgyvendinamajame teisės akte nustačius konkrečius kriterijus (vandens telkinio ploto, plaukiojimo priemonės variklio galingumo ir (ar) plaukimo greičio). Siūloma, kaip ir iki šiol, aplinkos ministrui suteikti įgaliojimus nustatyti apribojimus plaukioti savaeigėmis plaukiojimo

priemonėmis žuvų neršto ir migracijos, vandens paukščių perėjimo laikotarpiu ir tam tikrus draudimus – draudimą plaukioti savaeigėmis vidaus degimo varikliais varomomis plaukiojimo priemonėmis mažiausio ploto vandens telkiniuose (10 ha ploto ir mažesniuose), upėse (išskyrus vidaus vandenų kelius, kuriuose plaukiojimo priemonių naudojimo ir laivybos reikalavimus nustato susisiekimo ministras ir teritorijų planavimo dokumentais patvirtintas akvatorijas ar turizmo trasas, kuriose plaukiojimo sąlygas galėtų nustatyti savivaldybių vykdomosios institucijos); draudimus ar apribojimus dėl plaukiojimo priemonių naudojimo saugomų teritorijų ir (ar) Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijose (toliau – saugomos teritorijos) esančiuose vandens telkiniuose.

Įstatymo projekto 5 straipsniu siūloma suteikti teisinį pagrindą ir įgaliojimus savivaldybių vykdomosioms institucijoms arba jų įgaliotiems savivaldybių administracijų direktoriams (arba jų įgaliotiems valstybės tarnautojams) priimti sprendimus dėl aukšto meistriškumo sporto pratybių ar varžybų ar vandens sporto renginių (toliau – sporto renginiai) organizavimo savivaldybės teritorijoje esančiuose paviršiniuose vandens telkiniuose. Jei sporto renginius būtų planuojama organizuoti ir vykdyti saugomose teritorijose esančiuose vandens telkiniuose, savivaldybių vykdomosios institucijos (ar įgalioti savivaldybių administracijų direktoriai ar valstybės tarnautojai) galėtų priimti sprendimą leisti organizuoti ir vykdyti sporto renginį, tik jei būtų gautas atitinkamos saugomų teritorijų direkcijos pritarimas. Be minėto atvejo, savivaldybių institucijos taip pat turėtų diskrecinę teisę nuspręsti neleisti organizuoti sporto renginio šiais atvejais: nesant galimybių užtikrinti Vandens įstatymo 12 straipsnyje išdėstytų plaukiojimo priemonių naudojimo ir aplinkosaugos sąlygų, ir (ar) tinkamo sporto renginio metu susidarantių nuotekų ir atliekų tvarkymo; nesant reikalingos infrastruktūros ir (ar) galimybių užtikrinti sporto renginio dalyvių ir (ar) žiūrovų saugumo reikalavimų, nustatytų Lietuvos Respublikos sporto įstatymas. Įstatymo projektu siūloma savivaldybėms pasitvirtinti detalį konkrečioje savivaldybėje organizuojamų sporto renginių derinimo ir (ar) vykdymo tvarką (nustatant terminus, prieš kiek laiko iki planuojamo sporto renginio pradžios sporto renginių organizatoriai gali kreiptis į savivaldybę, prašymo nagrinėjimo procedūrą, kaip turi būti sprendžiami nuotekų, atliekų surinkimo ir (ar) kt. klausimai ir kt.) arba šiais klausimais papildant savivaldybės rengiamas, savivaldybių tarybų tvirtinamas renginių organizavimo savivaldybės viešosiose vietose taisykles. Įstatymu suteikti įgaliojimai savivaldybių vykdomosioms institucijoms leisti įgyvendinti Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme nustatytą subsidiarumo principą ir efektyviau, savivaldos lygmeniu priimti sprendimus dėl sporto renginių organizavimo ir vykdymo, atsižvelgus į vietos bendruomenės poreikius dėl laisvalaikio, sporto, poilsio veiklų, juos įgyvendinti per trumpesnę laikotarpį ir išvengiant teisės aktų pakeitimų.

Šiuo metu galiojančiame Vandens įstatyme aplinkos ministrui keliami įpareigojimai nustatyti tokias aplinkosaugos sąlygas, kurios leistų užtikrinti, kad vandens telkiniuose būtų naudojamos kuo mažesnį poveikį vandens telkiniui darančios plaukiojimo priemonės, įskaitant plūduriuojančiąsias. Pastaraisiais metais vis labiau plečiantis vandens pramogų, laivybos infrastuktūrai, didėjant plūduriuojančiųjų priemonių įvairovei ir atsižvelgiant į nepakankamą teisinį reguliavimą dėl šių priemonių įrengimo, statymo, švartavimo ir (ar) naudojimo valstybiniuose vandens telkiniuose, Įstatymo projekto 6 straipsniu siūloma nustatyti Vandens įstatyme aiškų teisinį reguliavimą dėl plūduriuojančiųjų priemonių įrengimo, statymo, švartavimo ir (ar) naudojimo paviršiniuose vandens telkiniuose, nustatant tam tikrus plūduriuojančiosios priemonės dydžio kriterijus, suteikiant įgaliojimus viešojo administravimo subjektams priimti sprendimus dėl plūduriuojančiųjų priemonių įrengimo, apibrėžiant šių sprendimų galiojimo terminą, įtvirtinant esmines aplinkosaugines nuostatas. Galiojančiame Vandens įstatyme yra įtvirtintos atskiros *plūduriuojančiosios priemonės* ir *plaukiojimo priemonės* sąvokos, tačiau pagal *plaukiojimo priemonės* apibrėžtį visos plūduriuojančiosios priemonės, kaip ir pvz., laivai, yra priskiriamos plaukiojimo priemonėms. Siūloma jas atskirti, nustatant atskirus aplinkosauginius reikalavimus plūduriuojančiosioms priemonėms. Galiojančiame poįstatyminiame teisės akte (aplinkos ministro įsakyme¹) esminiai įrengimo, statymo, švartavimo reikalavimai ir naudojimo sąlygos nustatytos tam tikroms

¹ Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. balandžio 15 d. įsakymas Nr. D1-187 „Dėl Aplinkosaugos sąlygų plaukioti paviršiniuose vandens telkiniuose plaukiojimo priemonėmis ir plūduriuojančių priemonių įrengimo ir naudojimo, jų statymo ir (arba) švartavimo aplinkosauginius reikalavimų patvirtinimo“

plūduriuojančiosioms priemonėms, tokioms kaip plūduriuojantys lieptai, plūduriuojantys tiltai, plaukiojančios prieplaukos (debarkaderiai), turistiniai plaustai. Kitokių nei išvardintos plūduriuojančiųjų priemonių įrengimo ar naudojimo reikalavimų ar sąlygų poįstatyminis teisės aktas aiškiai neapibrėžia, todėl pasitaiko atveju, kai aplinkos apsaugos valstybinę priežiūrą vykdančios institucijos, fiksuodamos aplinkosauginius pažeidimus, susiduria su tam tikros plūduriuojančios priemonės identifikavimo problemomis ir teisine kolizija. Pažymėtina, kad vien poįstatyminio teisės akto pakeitimais negali būti išspręstos šios problemos, kadangi jie negali panaikinti įstatyminio reguliavimo spragų ar išplėsti įstatymu reguliuojamų nuostatų turinio. Įstatymo projektu siekiama Vandens įstatyme pakeisti (papildyti) šiuo metu nustatytą neišsamų teisinį reguliavimą, susijusį su plūduriuojančiųjų priemonių naudojimu, atskirti *Plūduriuojančiąsias priemones* nuo *Plaukiojimo priemonių*, ir įstatymo lygmeniu nustatyti plūduriuojančiųjų priemonių, kaip jos aiškinamos pagal Vandens įstatymo 3 straipsnio 15¹ dalį, įrengimo ir naudojimo reguliavimą. Siūlomi teisinio reglamentavimo pakeitimai nustatytų bendruosius įvairių plūduriuojančiųjų priemonių įrengimo ir naudojimo reikalavimus paviršiniuose vandens telkiniuose, įskaitant esančius saugomose teritorijose ar Europos ekologinio tinklo „Natura 2000“ teritorijose (toliau – saugomos teritorijos). Paviršiniai vandens telkiniai yra neatsiejama kraštovaizdžio dalis, todėl tam tikrų plūduriuojančiųjų priemonių naudojimas ir (ar) statymas gali turėti neigiamos įtakos šiam aplinkos elementui. Siekiant išvengti neigiamo poveikio gamtinei aplinkai, kraštovaizdžiui, siūloma įstatyme įtvirtinti plūduriuojančiųjų priemonių maksimalius matmenis, kad įvairaus dydžio ar konstrukcijų paviršiniuose vandens telkiniuose įrengtos plūduriuojančiosios priemonės nekeltų vizualinės taršos, nemažintų natūraliai susiformavusio gamtovaizdžio estetinės vertės. Įstatymo projektu siūloma nustatyti panašius į šiuo metu galiojančius, nustatytus aplinkos ministro įsakyme, plūduriuojančiųjų priemonių dydžio kriterijus, padidinus tik aukščio kriterijų (nuo 2 m iki 3 m). Aukščio kriterijaus didinimo priežastis – dažnai nepakankamas aukštis (skaičiuojant nuo vandens paviršiaus) plūduriuojančioje priemonėje norint įrengti stogą apsaugai nuo saulės, kur galėtų tilpti visu ūgiu stovintis žmogus (pvz., plaukiojant turistiniais plaustais vandens turizmo trasomis). Pagal Įstatymo projektu siūlomą teisinį reguliavimą, būtų leidžiama įrengti plūduriuojančiąsias priemones, neviršijančias šių matmenų – 30 m² ploto, 15 m ilgio ir 3 m aukščio virš vandens paviršiaus – visuose paviršiniuose vandens telkiniuose, išskyrus esančius saugomose teritorijose. Viršijant šiuos matmenis ir planuojant įrengti plūduriuojančiąsias priemones miestų, miestelių ar rekreacinėse teritorijose ar saugomose teritorijose esančiuose vandens telkiniuose, būtų privaloma suderinti šių priemonių įrengimo, statymo projektų ir (ar) naudojimo sąlygas su atitinkamomis savivaldybių institucijomis. Įgaliojimus priimti sprendimus dėl plūduriuojančiųjų priemonių įrengimo, statymo, švartavimo ar naudojimo konkrečiame vandens telkinyje siūloma suteikti savivaldybių vykdomosioms institucijoms arba jų įgaliotoms savivaldybių administracijoms. Jei būtų planuojama įrengti ar naudoti plūduriuojančiąsias priemones (bet kokių išmatavimų) saugomose teritorijose esančiuose vandens telkiniuose, sprendimą dėl jų įrengimo, statymo, švartavimo ar naudojimo savivaldybių vykdomosios institucijos ar jų įgaliotos savivaldybių administracijos priimtų tik gavę atitinkamos saugomų teritorijų direkcijos pritarimą dėl galimybių įrengti, statyti, švartuoti ar naudoti šią priemonę saugomoje teritorijoje. Šie reikalavimai nebūtų taikomi plūduriuojančiosioms priemonėms, įrengiamoms, statomoms, švartuojamoms ir (ar) naudojamoms vidaus vandenų keliuose, kurie priskiriami susisiekimui ministro reguliavimo sričiai.

Plaukiojimo ar plūduriuojančiųjų priemonių, kurios būtų pritaikytos nuolat ar laikinai gyventi ir (arba) vykdyti ūkinę komercinę veiklą, statymo ir (arba) švartavimo vietos turėtų būti nustatytos teritorijų planavimo dokumentuose. Gyvenamosios ar ūkinės komercinės paskirties plaukiojimo ar plūduriuojančiosioms priemonėms galiotų aplinkos ministro tvirtinami Nuotekų tvarkymo reglamento reikalavimai dėl nuotekų surinkimo ir tvarkymo.

1.3. *Tobulinti teisinį reglamentavimą, susijusį su statinių statyba paviršiniuose vandens telkiniuose, upių reguliavimu, vykdanč labai svarbius visuomenės interesams projektus, taip pat nepratekamų dirbtinių vandens telkinių įrengimu, keičiant Vandens įstatymo 13, 14, 15, 16 straipsnių nuostatas*

Siekiant teisinio aiškumo, Įstatymo projekto 7 straipsniu siūlomi pakeitimai, papildantys Vandens įstatymo 13 straipsnį nuostatomis dėl statinių vandens telkiniuose rekonstrukcijos ir

remonto: siūloma papildyti, kad tiek statant statinius vandens telkiniuose, tiek juos rekonstruojant ar remontuojant, būtina laikytis 13 straipsnyje nurodytų įstatymų ir kitų teisės aktų reikalavimų. Taip pat siekiant teisės aktų sistemiškumo ir teisės aktų nuostatų suderinamumo, siūloma šį straipsnį papildyti Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymu, kurio reikalavimų būtina laikytis statant, rekonstruojant ar remontuojant statinius, kadangi minėtas įstatymas nustato specialiąsias žemės naudojimo sąlygas paviršiniuose vandens telkiniuose ir, be kita ko, nustato draudimus, susijusius statinių statyba ir rekonstrukcija. Vandens įstatymo 13 straipsnio pakeitimai įneštų papildomo aiškumo ir prevenciškai užtikrintų, kad rekonstruojant vandens telkiniuose pastatytus statinius ar juos remontuojant, taip pat kaip ir naujos statybos atvejais, būtų laikomasi aplinkos apsaugą užtikrinančių teisės aktų (Aplinkos apsaugos įstatymo, Planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo įstatymo, Saugomų teritorijų įstatymo, Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo), taip pat ir kitų šiame įstatymo straipsnyje nurodytų teisės aktų.

Įstatymo projekto 8 straipsniu siūlomus Vandens įstatymo 14 straipsnio papildymus paskatino pastaraisiais metais rezonansą sukėlę laivybos sąlygų gerinimo tikslais vykdyti Nemuno upės valymo ir gilinimo darbai, užfiksuoti kiti aplinkosauginiai pažeidimai upėse (Neries, Siesarties). Siekiama įstatyme įtvirtinti aiškias ir griežtas aplinkosaugines nuostatas, kad planuojant veiklas, rengiant projektus, susijusius su susisiekiimo komunikacijų, vandens pralaidų statyba ar remontu, būtų ieškoma techninių sprendimų, kurie užtikrintų, kad nebus sutrikdomas upių vientisumas – sudaromos patvankos, keičiamas upės natūralus nuotėkis ir vagos morfologija, trikdoma laisva upės nešmenų pernaša. Siūloma įtvirtinti įstatyme draudimą valant ar gilinant lašišinėse upėse esančius vidaus vandenų kelius pažeisti upės vagoje susiformavusią savigrindą². Ši nuostata užtikrintų patikimesnę lašišinių vandens telkinių (ypač Neries, unikalios savo biologine įvairove, lašišinių žuvų nerštavietėmis, saugomomis buveinėmis upės) apsaugą.

Įstatymo projekto 9 straipsnio 1 dalimi siūloma pakeisti Vandens įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 6 punktą, nustatantį, kad hidroelektrinių darbas neturi keisti natūralaus upės nuotėkio režimo. Šiuo punktu nustatomą reguliavimą siūloma išplėsti ir įstatyme įtvirtinti, kad ne tik hidroelektrinės veiktų tokiu darbo režimu, kuris nekeistų natūralaus upės nuotėkio, bet ir per užtvankas, kuriose nėra hidroelektrinių, esant normalioms sąlygoms (t. y. nesant potvynio, nepaskelbus ekstremaliosios situacijos, veikiančios įprastomis pagal sezoną hidrologinėmis sąlygomis), taip pat turėtų būti praleidžiamas natūralus upės nuotėkis. Tai sudarytų palankias aplinkosaugines sąlygas upės ekosistemai gyvuoti, leistų išvengti situacijų, kai užtvankų savininkai, valdytojai ar naudotojai, motyvuodami pasiruošimu galimam potvyniui, siekia reguliuoti per užtvanką praleidžiamą vandens debitą ir (ar) pažeminti tvenkinio vandens lygį esant normaliomis sąlygomis, kai Lietuvos hidrometeorologijos tarnyba gresiančio potvynio neprognozuoja, ekstremalioji situacija neskelbiama. Vandens lygio pažeminimo darbai galėtų būti vykdomi Leidimų pažeminti vandens lygį tvenkiniuose ir patvenktuose ežeruose išdavimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 1999 m. sausio 29 d. įsakymu Nr. 33 „Dėl Leidimų pažeminti vandens lygį tvenkiniuose ir patvenktuose ežeruose išdavimo tvarkos aprašo patvirtinimo“, nustatytais tvarka ir jame nurodytais atvejais.

Įstatymo projekto 9 straipsnio 3 dalimi siūloma atsisakyti ir pripažinti netekusia galios Vandens įstatymo nuostatą, įpareigojančią aplinkos ministrą nustatyti žuvų pralaidų įrengimo kompensavimo tvarką. Pagal galiojančią teisinį reguliavimą pareiga įrengti žuvų pralaidas užtvankose, kurios atitinka tam tikrus įstatyme nurodytus kriterijus, nustatyta užtvankos arba hidroelektrinės, jeigu ji įrengta užtvankoje, savininkui ar valdytojui. Vadovaujantis 2023 m. gruodžio 5 d. Vandens įstatymo pakeitimo įstatymu Nr. XIV-2311, žuvų pralaidų įrengimas suplanuotas etapais – pirmiausiai užtvankose su hidroelektrinėmis (iki 2028 m. sausio 1 d. – užtvankose su mažosiomis hidroelektrinėmis, esančiose lašišinėse upėse arba kai užtvanka yra pirma neįveikiama kliūtis žuvų migracijai, iki 2030 m. sausio 1 d. – likusiose užtvankose su hidroelektrinėmis), vėliausiai – iki 2032 m. sausio 1 d. – užtvankose be hidroelektrinių. Žuvitakiai yra efektyvi kompensacinė priemonė,

² Savigrinda – tai natūralaus upės vagos formavimosi proceso rezultatas, kai išplovus grunto smulkiąsias daleles, lieka stambiosios, kurių vandens tėkmė nebepernaša.

mažinanti užtvankų su hidroelektrinėmis daromą neigiamą poveikį aplinkai, gerinanti žuvų migracijos sąlygas. Atsižvelgus į tai, kad prievolė įrengti žuvitakius įstatymu yra nustatyta hidroelektrinių savininkams, kurie naudodami valstybinius gamtos išteklius gauna finansinę naudą už pagamintą elektros energiją, šiandieninius valstybėje sprendžiamus prioritetinius uždavinius ir problemas, įvertinus tai, kad aplinkos apsaugos valstybinę priežiūrą vykdančių institucijų pareigūnai dažnai fiksuoja aplinkosauginės pažeidimus, susijusius su hidroelektrinių eksploatavimu, vandens lygių reguliavimu, netinkamu darbo režimu, taip pat tai, kad 2025 m. vos trečdalis hidroelektrinių savininkų sumokėjo mokesčius už sunaudotą paviršinį vandenį³, siūloma atsisakyti rengti žuvų pralaidų įrengimo kompensavimo tvarką ir valstybės lėšomis kompensuoti privačių ūkio subjektų išlaidas už jiems įstatymu nustatytą pareigų įgyvendinimą. Pažymėtina, kad Aplinkos ministerija, 2022 m. birželio mėn. teikdama Seimui svarstyti Vandens įstatymo pakeitimo projektą, nesiūlė jokio kompensacinio mechanizmo ūkio subjektams už žuvų pralaidų įrengimą, o priėmus įstatymą žuvų pralaidų finansavimo šaltiniai ar tikslinės lėšos nebuvo numatytos ir (ar) skirtos. Šiuo metu valstybės biudžete, patvirtintame iki 2028 m., nesuplanuoti asignavimai kompensacijoms už įrengtas žuvų pralaidas išmokėti. Žuvų pralaidų kompensavimo problema, net ir nustačius kompensavimo tvarką, kompensacijų mokėjimo procedūrą ir ją patvirtinus aplinkos ministrui, nebūtų išspręsta neskyrus šiam tikslui valstybės biudžeto lėšų. Todėl žuvų pralaidų įrengimo kompensavimo tvarkos rengimas netikslingas, skatinantis perteklinę teisėkūrą ir, nesant finansavimo, neleis pasiekti esminių jo rengimo tikslų. Be to, atsisakius įstatymo nuostatos dėl kompensavimo tvarkos nustatymo, kuri sukelia nepagrįstus lūkesčius ūkio subjektams (hidroelektrinių savininkams) gauti už įrengtas žuvų pralaidas kompensacijas ir dėl to vengiančius inicijuoti žuvų pralaidų projektų rengimą, paskatins juos įvertinti savo vykdomos veiklos ekonominį naudingumą ir perspektyvas, apsispręsti ar yra pajėgūs tęsti veiklas ir kartu įgyvendinti toms veikloms vykdyti įstatymo keliamus aplinkosauginius reikalavimus.

Įgyvendinant Vandens įstatymo 16 straipsnio nuostatas, reglamentuojančias nepratekamų dirbtinių vandens telkinių įrengimą, nustatyta, kad šiuo metu galiojanti minėtą veiklą kontroliuojančių institucijų informavimo tvarka yra neefektyvi, nes prašymus dėl nepratekamų dirbtinių vandens telkinių įrengimo nagrinėja ir derina kelios institucijos. Įstatymo projekto 10 straipsniu siūlomų pakeitimų, keičiančių Vandens įstatymo 16 straipsnį, tikslas – supaprastinti nepratekamų dirbtinių vandens telkinių įrengimo derinimo procedūrą ir sumažinti atvejų, kai būtinas derinimas su atsakingomis institucijomis, skaičių. Įstatymo projekte siūloma atsisakyti dirbtinio nepratekamo vandens telkinio įrengimo vietos ir jo parametrų (ploto, gylio, profilio) suderinimo su Aplinkos apsaugos departamentu prie Aplinkos ministerijos, paliekant pareigą derinti vienai institucijai – Lietuvos geologijos tarnybai prie Aplinkos ministerijos, atsižvelgus į šios institucijos kompetenciją žemės gelmių naudojimo srityje, kadangi nepratekamų dirbtinių vandens telkinių įrengimas yra tiesiogiai susijęs su grunto kasimo ir kitais žemės gelmių naudojimo darbais. Siekiant sumažinti derinamų nepratekamų dirbtinių vandens telkinių įrengimo atvejų skaičių, siūloma nustatyti papildomą gylio kriterijų nepratekamam dirbtiniam vandens telkiniui. Įstatymo projektu siūloma papildyti Vandens įstatymo 16 straipsnio 2 dalyje nustatytą teisinį reglamentavimą, įtvirtinant ne tik nepratekamo dirbtinio vandens telkinio ploto, bet ir gylio kriterijų, ir nustatant privalomą dirbtinio nepratekamo vandens telkinio įrengimo vietos ir šio telkinio parametrų suderinimą su Lietuvos geologijos tarnyba, kai planuojama įrengti ne mažesnio kaip 0,1 ha ploto ir ne mažesnio kaip 3 m gylio nepratekamą dirbtinį vandens telkinį (kai tenkinamos abi šios sąlygos).

1.4. Atlikti būtinus Vandens įstatymo 9, 15, 18, 20, 21 ir 25 straipsnių redakcinius keitimus

2025 m. spalio 16 d. priėmus Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybės kontrolės įstatymo Nr. IX-1005 pakeitimo įstatymą Nr. XV-490 (toliau – AAVKĮ), nuo 2026 m. sausio 12 d. įsigaliojo nauja šio įstatymo redakcija, kuria pakeistas įstatymo pavadinimas – iš Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo į Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės priežiūros įstatymą, terminas „aplinkos apsaugos valstybinė kontrolė“ – į „aplinkos apsaugos valstybinę priežiūrą“. Atsižvelgiant į šiuos pakeitimus ir siekiant teisės aktų

³ Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos 2025-11-21 raštas Nr.R-4306 „Dėl HE veiklos“.

nuostatų suderinamumo, Įstatymo projektu siūlomi atitinkami Vandens įstatymo 9 straipsnio 9¹ dalies ir 11 straipsnio 1 dalies 4 punkto redakciniai patikslinimai.

2024 m. sausio 1 d. įsigaliojo Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymas, kuriuo įtvirtintas naujas valstybės informacinių išteklių valdymo ir tvarkymo modelis. Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatyme neliko *kadastr* sąvokos, *registro* sąvoka iš esmės pakeista, registrą apibrėžiant kaip duomenų rinkinį, kuriam nustatomos specialios registravimo sąlygos. Lietuvos Respublikos valstybės informacinių išteklių valdymo įstatymo pakeitimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje numatyta, kad Lietuvos Respublikos Seimas iki 2026 m. gruodžio 31 d. turi priimti iki 2023 m. gruodžio 31 d. įsteigtų registrų ir kadastrų veiklą nustatančių įstatymų pakeitimo projektus, o informacinių sistemų valdytojai turi pagal Valstybės informacinių išteklių valdymo įstatyme nustatytus reikalavimus pertvarkyti registrų (kadastrų) veiklą. Atsižvelgiant į tai, ir į šiuo metu rengiamus Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo 13¹ straipsnio pakeitimus, kuriais Lietuvos Respublikos upių, ežerų ir tvenkinių kadastras pertvarkomas į Lietuvos Respublikos upių, ežerų ir tvenkinių registro informacinę sistemą, Įstatymo projektu siūlomi atitinkami Vandens įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 3 punkto redakciniai pakeitimai.

Siekiant teisės aktų nuostatų suderinamumo, Įstatymo projekto 11 straipsniu siūlomi Vandens įstatymo 18 straipsnio redakciniai pakeitimai, leisiantys išvengti teisinės kolizijos tarp Vandens įstatymo ir Aplinkos apsaugos įstatymo. Aplinkos apsaugos įstatyme nustatyta, kad aplinkos ministras tvirtina Taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisykles ir Taršos leidimų išdavimo, pakeitimo ir galiojimo panaikinimo taisykles, kuriose nurodomi įrenginiai, kurių eksploatavimui reikia turėti taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimą (toliau – TIPK) arba taršos leidimą. Vandens įstatyme išvardinta tik dalis atvejų, nurodytų Aplinkos apsaugos įstatyme, kuriais reikalinga turėti TIPK arba taršos leidimą, todėl dviejuose atskiruose įstatymuose nustatytas teisinis reguliavimas yra prieštaringas ir tikslintinas. Įstatymo projektu siūloma Vandens įstatyme įtvirtinti nuostatą, kad TIPK ar taršos leidimų išdavimo, pakeitimo, galiojimo panaikinimo sąlygas ir pagrindus nustato Aplinkos apsaugos įstatymas.

Redakciniai keitimai, keičiantys Vandens įstatymo 20 ir 21 straipsnius, susiję su Strateginio valdymo įstatyme numatytų planavimo dokumentų klasifikavimo pasikeitimais. Vandens telkinių ir jų vandens naudojimo valdymas, įskaitant priemonių, skirtų vandens telkinių būklei gerinti, planavimą, vykdomas ir (ar) įgyvendinamas rengiant strateginio valdymo planavimo dokumentus, būtinus pagal Strateginio valdymo įstatymą. Su vandens telkinių valdymu, jų būklės gerinimu susiję ir kt. uždaviniai ir priemonės gali būti planuojami įvairaus lygmens (pvz., strateginio, programavimo) ir trukmės planavimo dokumentuose. Įstatyme įtvirtinta bendresnio pobūdžio formuluočių (*Strateginio valdymo įstatyme numatyti planavimo dokumentai*), neminint konkretaus planavimo dokumento lygmens, būtų universalesnė ir užtikrintų įstatymų nuostatų suderinamumą.

Įstatymo projekto 14 straipsnyje siūlomi Vandens įstatymo 25 straipsnio patikslinimai susiję su 2024 m. lapkričio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos (ES) 2024/3019 dėl komunalinių nuotekų valymo sąvokos *komunalinės nuotekos*⁴ perkėlimu į Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo pakeitimo projektą. Siekiant teisės aktų nuostatų suderinamumo ir aiškumo, taip pat kad dėl *komunalinių nuotekų* sąvokos patikslinimo (išplėtimo) nedidėtų administracinė ir finansinė našta ūkio subjektams, kuriems pagal Vandens įstatymą privalo vykdyti išleidžiamų nuotekų apskaitą, siūloma vietoje žodžių junginio „komunalinės nuotekos“ įstatyme įrašyti „gamybinės, sumaišytos su buitinėmis ir (arba) paviršinėmis nuotekomis“ ir Įstatymo projekto 14 straipsnyje patikslinti, kad išleidžiamų nuotekų ir teršalų apskaitą privalo tvarkyti ūkio subjektai, kurių vykdomos ūkinės veiklos metu per parą į kitų asmenų eksploatuojamą nuotekų surinkimo sistemą išleidžiama 50 m³ ir daugiau gamybinių arba gamybinių, sumaišytų su buitinėmis ir (arba) paviršinėmis nuotekomis; kurių vykdomos ūkinės veiklos metu į kitų asmenų eksploatuojamą nuotekų surinkimo sistemą išleidžiamos gamybinės nuotekos ir (arba) gamybinės, sumaišytos su buitinėmis ir (arba) paviršinėmis nuotekomis, kuriose yra prioritetinių medžiagų, kurių

⁴ „<...>komunalinės nuotekos – bet kuris iš šių dalykų: a) buitinės nuotekos; b) buitinių ir nebuitinių nuotekų mišinys; c) buitinių nuotekų ir komunalinių paviršinių nuotekų mišinys; d) buitinių nuotekų, nebuitinių nuotekų ir komunalinių paviršinių nuotekų mišinys;<...>“

išleidimas turi būti nuosekliai nutrauktas, ir (arba) kuriose prioritetinių medžiagų, kurių išleidimas turi būti mažinamas, koncentracija yra lygi arba didesnė už aplinkos ministro nustatytą ribinę koncentraciją į nuotekų surinkimo sistemą; kurie centralizuotosiomis nuotekų surinkimo sistemomis teikia nuotekų tvarkymo paslaugas vartotojams ir abonentams.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai

Įstatymo projekto iniciatorė – Aplinkos ministerija.

Įstatymo projektą parengė Aplinkos ministerijos Taršos prevencijos politikos grupės (vadovas – Vitalijus Auglys, tel. +370 686 46087, el. p. vitalijus.auglys@am.lt) patarėja Jolanta Krasovskienė (tel. +370 646 89902, el. p. jolanta.krasovskiene@am.lt), patarėja Tatjana Zabulienė (tel. +370 695 34215, el. p. tatjana.zabulienė@am.lt), patarėja Judita Vaišnorienė (tel. +370 695 54136, el. p. judita.vaisnorienė@am.lt).

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai

3.1. Teisinis reguliavimas, susijęs su paviršinio vandens paėmimu (išgavimu)

Vandens įstatymo 9 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad fizinis ar juridinis asmuo, išgaunantis vandenį iš paviršinio vandens telkinio, įskaitant paviršinio vandens paėmimą energetikai, pramonei, žemės ūkiui, suskystintų gamtinių dujų importo terminalo, žuvininkystės veiklai, per hidrotechninius statinius praleidžiantis paviršinį vandenį ir naudojantis jį hidroenergjai išgauti hidroelektrinėse, privalo būti įregistruotas Registracijos sąraše. Paviršinio vandens naudotojų registracija pasirinkta kaip mažiausią administracinę naštą sukelianti kontrolės priemonė, kuria siekiama suregistruoti visus paviršinio vandens naudotojus, kontroliuoti iš paviršinių vandens telkinių paimamo vandens kiekį, nustatyti (jei reikalinga) aplinkosauginius apribojimus ar specialias vandens naudojimo sąlygas tam, kad vandens paėmimas nedarytų neigiamo poveikio paviršiniam vandens telkiniui, netrukdytų pasiekti geros vandens telkinio būklės. Pagal galiojantį teisinį reguliavimą paviršinio vandens naudotojų registracija yra neterminuota ir teisės aktai nenustato prievolės tam tikru periodiškumu peržiūrėti Registracijos sąraše įrašytų paviršinio vandens naudotojų duomenis apie sunaudotą vandenį ar nustatytas vandens naudojimo sąlygas. Aplinkos apsaugos agentūra, būdama už Registracijos sąrašo tvarkymą atsakinga institucija, įregistravusi asmenį Registracijos sąraše, taip pat įrašo paviršinio vandens naudotojo registracijos duomenis, papildomus aplinkosauginius apribojimus ar sąlygas Licencijų informacinėje sistemoje. Vandens įstatyme numatyta galimybė, esant pagrindui, nurodytam Vandens įstatymo 9 straipsnio 12 dalyje, Aplinkos apsaugos agentūrai vienašališkai išregistruoti vandens naudotoją ir panaikinti jo licenciją. Aplinkos apsaugos agentūra peržiūrą gali atlikti, turėdama atitinkamą informaciją (pagrįstą monitoringo, upių baseinų rajonų valdymo planuose atlikto vandens telkinių būklės vertinimo rezultatais) arba gavusi informaciją iš kitų institucijų apie padarytus bent tris aplinkosauginius pažeidimus, nurodytus Vandens įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje, arba jų nepašalinus per 3 mėnesius nuo pažeidimo nustatymo, ar nustačius, kad vandens išgavimas iš paviršinio vandens telkinio darys neigiamą poveikį aplinkai, bus pažeisti teisės aktų reikalavimai. Pagal šiuo metu galiojantį teisinį reguliavimą, nustačius, kad daromas neigiamas poveikis vandens telkiniui arba iš valstybinę priežiūrą vykdančių institucijų gavus informaciją dėl aplinkosauginių pažeidimų, Aplinkos apsaugos agentūra turi teisę išregistruoti ūkio subjektą iš Registracijos sąrašo ir panaikinti licenciją, faktiškai sustabdant veiklą.

Pagal Vandens įstatymo 9 straipsnio 4 dalį, registracija neprivaloma, jei: asmuo sunaudoja mažiau kaip 10 m³ vandens per parą iš vieno paviršinio vandens telkinio; naudoja nuosavame žemės sklype įrengto nepratekamo dirbtinio vandens telkinio vandenį; naudoja paviršinio vandens telkinio vandenį ekstremaliojo įvykio / situacijos metu arba gaisrams gesinti.

3.2. Teisinis reguliavimas, susijęs su plaukiojimo priemonių naudojimu vandens telkiniuose

Remiantis Vandens įstatymo 12 straipsnyje nustatytu teisiniu reguliavimu, plaukiojimo priemonės (kurioms priskiriamos ir plūduriuojančiosios priemonės) paviršiniuose vandens telkiniuose naudoti leidžiama, jei yra užtikrinama, kad šios priemonės neterš vandens, neardys krantų, hidrotechninių statinių ir komunikacijų, nekels pavojaus žmonėms ir aplinkai. Įstatymu aplinkos

ministrui pavedama nustatyti aplinkosaugines sąlygas plaukioti paviršiniuose vandens telkiniuose plaukiojimo priemonėmis ir plūduriuojančių priemonių įrengimo, naudojimo, jų statymo ir (ar) švartavimo aplinkosauginius reikalavimus ir patvirtinti sąrašą paviršinių vandens telkinių, kuriuose tam tikro tipo plaukiojimo priemonių naudojimas draudžiamas ar ribojamas.

Plaukiojamą paviršiniuose vandens telkiniuose reglamentuoja Lietuvos Respublikos aplinkos ministro įsakymai:

- 2004 m. balandžio 15 d. įsakymas Nr. D1-187 „Dėl Aplinkosaugos sąlygų plaukioti paviršiniuose vandens telkiniuose plaukiojimo priemonėmis ir plūduriuojančių priemonių įrengimo ir naudojimo, jų statymo ir (arba) švartavimo aplinkosauginių reikalavimų patvirtinimo“ (toliau – įsakymas Nr. D1-187);

- 2014 m. balandžio 8 d. įsakymas Nr. D1-337 „Dėl vandens telkinių, kuriuose plaukiojimas tam tikro tipo plaukiojimo priemonėmis draudžiamas ar ribojamas, sąrašo patvirtinimo“.

Vandens įstatymo 3 straipsnio 15 dalyje įtvirtinta *Plaukiojimo priemonės* sąvoka apima kartu ir plūduriuojančiąsias priemones. Plūduriuojančiųjų priemonių įrengimo reikalavimai nustatyti aplinkos ministro įsakyme Nr. D1-187, kuriame taip pat nustatyti plūduriuojančiųjų priemonių (plūduriuojančio liepto, plūduriuojančio tilto, plaukiojančios prieplaukos (debarkaderio) ir turistinio plausto) matmenys (30 m² plotas, 15 m ilgis, aukštis – 2 m virš vandens paviršiaus), kuriuos viršijant ir įrengiant miestų ir miestelių arba rekreacinėse teritorijose, būtinas suderinimas su atitinkamos savivaldybės administracija. Saugomose teritorijose – valstybiniuose parkuose, valstybiniuose draustiniuose, biosferos rezervate ir valstybinių rezervatų buferinės apsaugos zonose – esančiuose vandens telkiniuose leidžiama statyti ir (ar) švartuoti plūduriuojančius lieptus, plūduriuojančius tiltus, plaukiojančias prieplaukas (debarkaderius), o valstybinių parkų rekreacinio funkcinio prioriteto zonose – statyti ir (ar) švartuoti turistinius plaustus, tik suderinus jų projektus ir laikymo vandens telkinyje sąlygas su atitinkama saugomų teritorijų direkcija.

Vadovaujantis Saugomų teritorijų įstatymo 31 straipsnio 5 dalimi, saugomose teritorijose aplinkos ministras, atsižvelgdamas į būtinybę suvaldyti saugomoms vertybėms keliamas grėsmes, gali drausti arba riboti plaukiojimo ir plūduriuojančių priemonių naudojimą ir judėjimą (išskyrus draudimą plaukti vidaus vandenų keliu ir išplaukimą į vidaus vandenų kelią nuo nustatyta tvarka įrengtų plaukiojimo priemonių laikymo ar plaukiojimo priemonių nuleidimo į vandenį vietų), nustatyti leidimų plaukioti plaukiojimo priemonėmis, įskaitant už mokestį, išdavimo tvarką.

Aplinkos apsaugos įstatymo 6 straipsnio 7 dalies 8 punkte nustatyta, kad vietos savivaldos institucijos, organizuodamos aplinkos apsaugos įstatymų, Vyriausybės bei Aplinkos ministerijos priimtų norminių aktų aplinkos apsaugos klausimais įgyvendinimą, gali nustatyti savo teritorijoje griežtesnius už valstybinius normatyvus, tačiau turi juos suderinti su juos patvirtinusiomis valstybės institucijomis.

Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnio 28 punkte nustatyta viena iš savivaldybės savarankiškųjų funkcijų – aplinkos kokybės gerinimas ir apsauga.

Aplinkos apsaugos įstatymo 31 straipsnyje nustatyta, kad Lietuvos Respublikoje aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių teisės aktų įgyvendinimo kontrolę atlieka aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdanči institucija ir aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės pareigūnai šio įstatymo, Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos valstybinės kontrolės įstatymo, Lietuvos Respublikos miškų įstatymo, Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymo ir kitų aplinkos apsaugą ir gamtos išteklių naudojimą reglamentuojančių įstatymų nustatyta tvarka.

Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 267 straipsnyje nustatyta atsakomybė už Aplinkosaugos sąlygų plaukioti vandens telkiniuose plaukiojimo priemonėmis pažeidimus.

3.3. Nepratekamų dirbtinių vandens telkinių įrengimo, naudojimo reguliavimas; ūkinių veiklų, svarbių visuomenės interesams, vykdymo reglamentavimas

Nepratekamų dirbtinių vandens telkinių įrengimą, naudojimą, priežiūrą, tvarkymą ir likvidavimo aplinkosauginius reikalavimus reglamentuoja Vandens įstatymo 16 straipsnis ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2012 m. liepos 12 d. įsakymas Nr. D1-590/3D-583 „Dėl Nepratekamų dirbtinių vandens telkinių įrengimo ir naudojimo

aplinkosaugos ir melioracijos sistemų apsaugos reikalavimų aprašo patvirtinimo“. Vandens įstatymo 16 straipsnyje nustatyta, kad nepratekami dirbtiniai vandens telkiniai gali būti įrengiami ir naudojami tik įvertinus aplinkos sąlygas ir užtikrinus aplinkosauginių bei melioracijos sistemų apsaugos reikalavimų laikymąsi. Šiuos reikalavimus nustato aplinkos ministras ir žemės ūkio ministras, vadovaudamiesi įstatyme nustatytais pagrindinėmis nuostatomis. Galiojantis teisinis reguliavimas diferencijuoja reikalavimus pagal nepratekamų dirbtinių vandens telkinių plotą ir įrengimo vietą. Asmenims, planuojantiems įrengti didesnius kaip 0,1 ha ploto telkinius, taikoma pareiga teikti informaciją aplinkos apsaugos valstybinę kontrolę vykdančioms institucijoms apie planuojamo telkinio parametrus ir įrengimo vietą, papildomi derinimo reikalavimai ar draudimai gali būti nustatomi tik saugomose teritorijose, karstiniame regione ir (ar) miško žemėje. Mažesniems kaip 0,1 ha ploto telkiniams taikomos bendrosios aplinkos ir melioracijos sistemų apsaugos nuostatos, o specialieji reikalavimai galimi tik minėtose jautriose teritorijose. Planuojant įrengti nepratekamą dirbtinį vandens telkinį melioruotoje žemėje jo įrengimo vieta turi būti suderinta su atitinkamos savivaldybės administracija.

Vandens įstatymo 14 straipsnis nustato draudimą reguliuoti upes ar ežerus – tvenkti ir kitais būdais keisti jų vandens lygį, gylį ir (arba) krantų liniją, hidrologinį režimą, sutrikdant vandens telkinio maitinimą paviršiniais ir požeminiais vandenimis, panaikinti, tiesinti ar perkelti upės vagą, nukreipiant vandens tėkmę vamzdynu po žeme, išskyrus Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatyme ir Vandens įstatymo 14 straipsnio 2 dalyje nustatytus atvejus, kai vykdomos labai svarbios visuomenės interesams veiklos ir pakeitimų nauda žmonių sveikatai, jų saugai, taip pat subalansuotai plėtrai yra didesnė už naudą, kurią aplinkai ir visuomenei duoda nereguluojama upė ar ežeras, ir (ar) tokia veikla yra būtina, nes dėl techninių galimybių ar per didelių sąnaudų naudos, kurią duoda upių ir (ar) ežerų reguliavimas, negalima gauti kitais būdais, kurie aplinkosaugos požiūriu būtų gerokai pranašesni. Visais atvejais turi būti imamasi visų įmanomų priemonių, mažinančių neigiamą poveikį ir užtikrinančių gerą paviršinių vandens telkinių būklę.

Pagal Lietuvos Respublikos poveikio aplinkai vertinimo įstatymą, jeigu planuojama šio įstatymo 1 ir 2 prieduose nurodyta ūkinė veikla, dėl kurios gali pablogėti vandens telkinio būklė, privaloma atlikti planuojamos ūkinės veiklos atrankos dėl poveikio aplinkai vertinimo ir (ar) planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimo procedūras. Poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo ir (ar) planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai vertinimas turi būti atlikti iki įstatymuose įtvirtinto leidimo (statybą leidžiančio dokumento, leidimo naudoti žemės gelmių išteklius arba ertmes, taršos integruotos prevencijos ir kontrolės leidimo, taršos leidimo ir kitų leidimų, privalomų vykdant ūkinę veiklą, įrašytą į planuojamos ūkinės veiklos rūšių sąrašus, nurodytus šio įstatymo 1 ir 2 prieduose) išdavimo. Jeigu atranka dėl poveikio aplinkai vertinimo ir (ar) poveikio aplinkai vertinimas neatlikti, leidimas neišduodamas. Pagal Poveikio aplinkai vertinimo įstatymo 12 straipsnio 18 dalį, jei priimamas sprendimas dėl planuojamos ūkinės veiklos poveikio aplinkai, kad planuojama ūkinė veikla neatitinka aplinkos apsaugos, visuomenės sveikatos, nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos, gaisrinės saugos ir civilinės saugos teisės aktų reikalavimų ir ji darys reikšmingą neigiamą poveikį aplinkai, leidimas, nurodytas šio įstatymo 3 straipsnio 3 dalyje, neišduodamas ir ši planuojama ūkinė veikla negali būti vykdoma. Jei rengiami planavimo dokumentai (planai ir programos) ūkinės veiklos projektams, kurių įgyvendinimas gali turėti reikšmingas neigiamas pasekmes aplinkai (pvz., pabloginti paviršinio vandens telkinio būklę), pagal Aplinkos apsaugos įstatymo 27 straipsnį privaloma atlikti strateginio pasekmių aplinkai vertinimo procedūras, Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. rugpjūčio 22 d. nutarimo Nr. 967 „Dėl Planų ir programų strateginio pasekmių aplinkai vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ nustatyta tvarka.

3.4. Išleidžiamų nuotekų apskaitos vykdymo reglamentavimas

Šiuo metu pagal Vandens įstatymo 25 straipsnio 3 dalies 2 punktą, išleidžiamų nuotekų ir teršalų apskaitą privalo tvarkyti ūkio subjektai, kurių vykdomos ūkinės veiklos metu per parą į kitų asmenų eksploatuojamą nuotekų surinkimo sistemą išleidžiama 50 m³ ir daugiau gamybinių ir (arba) komunalinių nuotekų. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006 m. gegužės 17 d. įsakyme Nr. D1-236 „Dėl Nuotekų tvarkymo reglamento patvirtinimo“ įtvirtinta sąvoka „komunalinės

nuotekos“, kuri apibrėžiama kaip „aglomeracijoje nuotakynu surenkamos mišriosios (buitinės, paviršinės ir (arba) gamybinės nuotekos, infiltracinis vanduo ir pan.)“. Galiojančio Vandens įstatymo 3 straipsnyje yra įtvirtinta *Buitinių nuotekų* sąvoka (aiškinama kaip nuotekos „kurios susidaro namų ūkyje naudojant vandenį buitiniams poreikiams. Prie buitinių nuotekų priskiriamos ir nuotekos, susidarančios naudojant vandenį įmonių, įstaigų, organizacijų darbuotojų buitiniams poreikiams, jeigu jos surenkamos ir išleidžiamos atskirai nuo kitų objekte susidarančių nuotekų“, o šio įstatymo tekstinėje dalyje naudojama *komunalinių nuotekų* sąvoka.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama

Laukiami siūlomų pakeitimų dėl paviršinio vandens paėmimo teigiami rezultatai:

- tinkamai perkeltos Direktyvos 2000/60/EB 11 straipsnio 3 dalies e punkto nuostatos ir užtikrinta tęstinė periodinė paviršinio vandens paėmimo kontrolė, kuri, atsižvelgiant į kintančias hidrologines sąlygas, klimato kaitos reiškinius, pvz., dažnėjančias ir ilgiau trunkančias sausras, leis objektyviau įvertinti paimamo vandens iš paviršinių vandens telkinių kiekį, prevenciškai (nelaukiant monitoringo rezultatų) užtikrinti, kad vandens paėmimas nedarys neigiamo poveikio vandens telkiniui, ir iš anksto užkirti kelią vandens telkinio būklės blogėjimui.

- paviršinio vandens naudotojų registracijos duomenų periodinės peržiūros leis nenaikinti vandens paėmimo licencijų, o tik pakeisti licencijų aplinkosauginės sąlygas, nustatant reikalingus apribojimus ir (ar) pakeičiant maksimalų leistiną paimamo vandens kiekį.

- aiškesnis teisinis reguliavimas dėl pareigos registruotis Registracijos sąraše, įstatyme išvardijus konkrečius išimtinis atvejus, kuomet registruotis neprivaloma. Papildžius Vandens įstatymą nauja išimtimi dėl neprivalomos registracijos (kai paviršinis vanduo naudojamas tam tikroms vienkartinėms ar trumpalaikėms veikloms, kai už sunaudojamą vandenį nėra pareigos mokėti mokestį už sunaudotus gamtos išteklius), būtų sumažinama administracinė našta tiek ūkio subjektams, tiek darbo krūviai registraciją vykdančiai institucijai.

- siūlomi pakeitimai dėl išregistravimo iš Registracijos sąrašo pagrindų (kai padaromi bent du Vandens įstatymo 15 straipsnio 1 dalyje išdėstytų reikalavimų pažeidimai per vienerius metus arba neįrengus iki įstatyme nustatytų terminų žuvų pralaidų) ir jų pagrindu Aplinkos apsaugos agentūrai panaikinus vandens paėmimo licencijas, reikšmingai padidins galimybę taikyti hidrotechninių statinių, tarp jų ir hidroelektrinių, savininkams, valdytojams ar naudotojams atsakomybę už daromus aplinkosauginius pažeidimus. Pakeitimai prisidės prie efektyvesnės besikartojančių pažeidimų, susijusių su hidroelektrinių veikla, dažniais tvenkinių vandens lygių svyravimais, kontrolės, leis objektyviai įvertinti hidroelektrinių veiklos tęstinumą, perspektyvas įvertinus reikalingas investicijas į žuvų pralaidų įrengimą ir veiklos, susijusios su elektros energijos gamyba, pelningumą.

- siūlomas įstatymo lygmens aplinkosauginis reguliavimas dėl plaukiojimo priemonių naudojimo paviršiniuose vandens telkiniuose (detalias techninio pobūdžio nuostatas/kriterijus reguliuojant poįstatyminiu teisės aktu) leistų išvengti dažno teisės aktų keitimo, užtikrintų efektyvesnį teisinį reguliavimą, atsižvelgus į naujus poreikius, aplinkybes, plaukiojimo priemonių techninę įvairovę. Esminės plaukiojimą reglamentuojančios nuostatos atitiktų pagrindinius aplinkosauginius principus ir siekius, tokius kaip aplinkai palankesnių plaukiojimo priemonių (nesavaeigių ir mažo galingumo elektros varikliais varomų) naudojimo paviršiniuose vandens telkiniuose skatinimas; paprastesnis, mažiau apribojimų turintis plaukiojimo priemonių naudojimo paviršiniuose vandens telkiniuose reguliavimas, taikomas praktiškai visiems paviršiniams vandens telkiniams (išskyrus esančius saugomose teritorijose – jiems galiotų specialūs apribojimai ar draudimai); išimtinių plaukiojimo sąlygų tam tikruose ne saugomose teritorijose esančiuose vandens telkiniuose atsisakymas, perteklinių teisės aktų panaikinimas, pripažįstant juos netekusiais galios, ar panaikinant aplinkos ministro įsakymo priedą „Vandens telkiniai, kuriuose plaukiojimas tam tikromis plaukiojimo priemonėmis leidžiamas“. Toks teisinio reguliavimo modelis būtų paprastesnis ir racionalesnis, kadangi būtų atsisakoma perteklinių teisės aktų / nuostatų;

- aiškus teisinis reguliavimas dėl plūduriuojančiųjų priemonių įrengimo, statymo, švartavimo ar naudojimo paviršiniuose vandens telkiniuose, įtvirtintas įstatyme, leistų panaikinti teisinio

reguliavimo spragas, kuriomis tam tikrais atvejais pasinaudojama, kyla teisminių ginčų. Įstatyme nustatyti plūduriuojančiųjų priemonių dydžio kriterijai leis užtikrinti, kad šios priemonės sukeltų kuo mažesnę vizualinę taršą. Suteikus atitinkamus įgaliojimus savivaldybių administracijų direktoriams priimti sprendimus dėl plūduriuojančiųjų priemonių įrengimo, statymo, švartavimo ar naudojimo atitinkamos savivaldybės teritorijoje esančiuose vandens telkiniuose (suderinus su saugomų teritorijų direkcijomis, jei vandens telkinys patenka į saugomą teritoriją) būtų labiau atsižvelgiama į konkretaus paviršinio vandens telkinio specifiką, geriau įvertinamos plūduriuojančiųjų priemonių įrengimo jame galimybės, atsižvelgus į jų paskirtį, vietos bendruomenės poreikius, rekreacinį potencialą ir kt.;

- suteikus įgaliojimus savivaldybių administracijoms priimti sprendimus dėl aukšto meistriškumo sporto pratybų ar sporto renginių organizavimo savivaldybės teritorijoje esančiuose vandens telkiniuose, būtų labiau atliepiami vietos gyventojų poreikiai dėl poilsio prie vandens ar sporto renginių vandens telkiniuose organizavimo. Savivaldos lygmeniu priimami sprendimai paspartintų tokių renginių organizavimą, neprireiktų dažnai keisti teisės aktų;

- pakeitimai leistų supaprastinti ir aiškiau reglamentuoti nepratekamų dirbtinių vandens telkinių įrengimo derinimo tvarką. Derinimo procedūros priskyrimas vienai institucijai (Lietuvos geologijos tarnybai) sudarytų prielaidas nuoseklesniam ir efektyvesniam sprendimų priėmimui. Papildomo gylio kriterijaus įtvirtinimas leistų sumažinti derinamų dirbtinių nepratekamų vandens telkinių įrengimo atvejų skaičių, orientuojantis į didesnius objektus, kurių įrengimas susijęs su reikšmingesniais žemės gelmių naudojimo darbais.

- papildymai dėl konkrečių veiklų upėse planavimo ir (ar) vykdymo, kai gali būti reguliuojamos upės ar pažeidžiamas jų vientisumas, prisidės prie aiškesnio ir nuoseklesnio teisinio reguliavimo, leis išvengti aplinkosauginių pažeidimų.

- patikslintos nuostatos dėl ūkio subjektams privalomos išleidžiamų nuotekų apskaitos užtikrins, kad dėl kituose teisės aktuose įtvirtinto naujo teisinio reglamentavimo (išplečiant *komunalinių nuotekų* sąvokos apibrėžtį) nesusidarys papildoma finansinė ir administracinė našta ūkio subjektams, privalantiems vykdyti išleidžiamų nuotekų apskaitą.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta

Priėmus Įstatymų projektus neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai

Priimti Įstatymų projektai įtakos korupcijai ir kriminogeninei situacijai neturės.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai

Priimtas Įstatymo projektas turės neigiamos įtakos verslo sąlygoms ir verslo plėtrai. Atsižvelgiant į tai, kad įstatyme būtų atsisakoma kompensuoti ūkio subjektams už įrengtas žuvų pralaidas, padidėtų administracinė našta ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidos (išsami informacija pateikiama Ūkio subjektų administracinės naštos ir prisitaikymo prie reguliavimo išlaidų ataskaitoje).

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams

Įstatymų projektai neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios

Priėmus Įstatymų projektus, priimti naujų įstatymų, keisti ar pripažinti netekusiais galios jau galiojančių įstatymų nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymų projektai parengti laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos įstatymo, Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo reikalavimų. Įstatymo projekte siūlomos nustatyti sąvokos ir jas įvardijantys terminai suderinti Lietuvos Respublikos terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus

Įstatymų projektai neprieštarauja Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos dokumentams.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti

Siūloma nustatyti skirtingas Vandens įstatymo atskirų straipsnių įsigaliojimo datas – 2028 m. gegužės 1 d. (nuo šios datos įsigaliojusių įstatymo 1 straipsnio 1–3 dalių ir 4, 5 ir 6 straipsnių nuostatos, susijusios su plaukiojimo ir (ar) plūduriuojančiųjų priemonių naudojimu paviršiniuose vandens telkiniuose), atsižvelgiant į tai, kad bus nustatytas naujas ūkio subjektų veiklos ir priežiūros teisinis reguliavimas ir tam reikalingas parengiamasis laikotarpis; 2027 m. balandžio 1 d. įsigaliojusių 2 ir 10 įstatymo straipsniai (dėl 2 straipsnio, keičiančio Vandens įstatymo 9 straipsnį, susijusį su paviršinio vandens naudotojų registracija ir registravimo duomenų periodine peržiūra, pakeitimo datos buvo informuota Europos komisija, gavus oficialų pranešimą dėl ES teisės pažeidimo), likusių įstatymo straipsnių, nereikalaujančių įgyvendinamųjų teisės aktų parengimo ar pakeitimo, nuostatos įsigaliojusių 2027 m. sausio 1d. Aplinkos ministerija turės pakeisti ir (ar) priimti šiuos įgyvendinamuosius teisės aktus:

- pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2023 m. rugpjūčio 25 d. įsakymą Nr. D1-294 „Dėl Paviršinių vandens telkinių naudojimo vandeniui išgauti reikalavimų ir paviršinių vandenį naudojančių asmenų registravimo tvarkos aprašo patvirtinimo“ (ne vėliau kaip iki 2027 m. kovo 31 d.);

- pakeisti (išdėstant nauja redakcija) Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. balandžio 15 d. įsakymą Nr. D1-187 „Dėl Aplinkosaugos sąlygų plaukioti paviršiniuose vandens telkiniuose plaukiojimo priemonėmis ir plūduriuojančiųjų priemonių įrengimo ir naudojimo, jų statymo ir (arba) švartavimo aplinkosauginių reikalavimų patvirtinimo“ (ne vėliau kaip iki 2028 m. sausio 31 d.);

- pripažinti netekusiu galios Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. balandžio 8 d. įsakymą Nr. D1-337 „Dėl Vandens telkinių, kuriuose plaukiojimas tam tikromis plaukiojimo priemonėmis draudžiamas ar ribojamas, sąrašo patvirtinimo“ pakeitimo“ (ne vėliau kaip iki 2028 m. sausio 31 d.);

- pakeisti Lietuvos Respublikos aplinkos ministro ir Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2012 m. liepos 12 d. įsakymą Nr. D1-590/3D-583 „Dėl Nepratekamų dirbtinių vandens telkinių įrengimo ir naudojimo aplinkosaugos ir melioracijos sistemų apsaugos reikalavimų aprašo patvirtinimo“ (ne vėliau kaip iki 2027 m. kovo 31 d.).

Valstybinė energetikos reguliavimo taryba turės pakeisti ir (ar) priimti Energetikos įstatymo Nr. IX-884 21 straipsnio pakeitimo įstatymo įgyvendinamuosius teisės aktus ne vėliau kaip iki 2027 m. kovo 31 d.).

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais)

Įstatymo projektams įgyvendinti papildomų valstybės lėšų poreikio nėra.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados

Įstatymo projektai paskelbti Lietuvos Respublikos Seimo kanceliarijos teisės aktų informacinėje sistemoje (TAIS). Įstatymų projektų rengimo metu specialistų vertinimų ir išvadų negauta.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis
Nėra.

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai
Nėra.